

РЕШЕНИЕ

№ 4705

гр. София, 15.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 41 СЪСТАВ, в публично заседание на
шести март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: МАРИЯ ЕМ. МАЛОСЕЛСКА

при участието на секретаря НИКОЛЕТА СТ. ИВАНОВА
като разгледа докладваното от МАРИЯ ЕМ. МАЛОСЕЛСКА Гражданско
дело № 20231110156616 по описа за 2023 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на глава осемнадесета, раздел I, чл. 235 ГПК.

Образувано е по искова молба, подадена от И. К. Д., с която срещу [*****] са предявени установителен иск за прогласяване нищожността на клауза от договор за потребителски кредит № [*****] и Анекси към същия от 21.01.2022 г., предвиждаща заплащането от страна на потребителя на такса за бързо разглеждане на кандидатурата му за отпускане на кредита в размер на сумата 93,57 лева, както и осъдителен иск по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД за връщане на платената сума от 93,57 лева, тъй като същата произтичала от недействителна (нищожна клауза). Съдът е предоставил възможност на ищеца да уточни исковата си молба, вкл. и да заяви ясно с какъв установителен иск сезира съда, като в изпълнение на предоставената му възможност ищецът е потвърдил, че е предявил иск за частична нищожност (чл. 26, ал. 4 ЗЗД) и иска да се прогласи нищожността само на оспорената договорна клауза.

Ищецът твърди, че е сключил с ответника договор за кредит с посочения в исковата молба номер на посочената дата, както и Анекси към същия. Договорът за кредит предвиждал потребителят да заплати такса за експресно разглеждане на искането му да му бъде отпуснат потребителски кредит. Позовава се на качеството си на потребител по същия и относими разпоредби на ЗПК - чл. 10а ЗПК. Отделно сочи, че клаузата, предвиждаща такова задължения за потребителя е неравноправна по см. на чл. 143, т. 19 ЗЗП. Намира, че същата противоречи и на добрите нрави и умишлено въвежда потребителя в заблуждение. Доколкото счита, че е заплатил на ответника сумата, посочена в договора и Анекса към него за тази такса, предявява иск за връщане на платеното въз основа на нищожната клауза

Ответникът не е подал отговор на исковата молба. С писмено становище, депозирано преди провеждане на откритото съдебно заседание по делото оспорва иска с твърдения, че при сключването на договора за кредит са били спазени всички относими изисквания на закона към същия. Признава, сключването на договора и 3 бр. Анекси към него със съдържание, описано в исковата молба, както и че същият е

предвиждал заплащане на такса за експресно разглеждане на искането на ищеца да му бъде отпуснат заем в размер на сумата 93,57 лева, която потребителят е заплатил за тази услуга. Поддържа, че кредитополучателят сам бил поискал да се ползва от допълнителна услуга, бил запознат с нейната стойност и доброволно се съгласил с условията на договора. Била е направена експресна кредитна оценка на лицето, с оглед което и услугата е била предоставена, а потребителят дължал нейната цена. Оспорва претенцията на адвокатското дружество, представляващо ищеца, за присъждане на възнаграждение по чл. 38 ЗАдв.

Въз основа на съвкупна преценка на събраните в хода на първоинстанционното производство доказателства и при съобразяване становищата на страните, съдът приема за установено от фактическа страна следното:

Като безспорни и ненуждаещи се от доказване в производството с доклада по делото са отделени следните обстоятелства: че между страните е бил сключен процесният договор за потребителски кредит и анекси към същия, че е начислена и е заплатена такса за експресно разглеждане в посочения в исковата молба и в отговора размер – 93,57 лева.

По делото не е представен екземпляр на договора за кредит, сключен между страните, нито от анексите, по силата на които съдържанието на правоотношението е било изменено. Доколкото обаче тези обстоятелства не са спорни между страните, съдът намира, че не е налице пречка да се произнесе по предявената претенция, още повече типовото съдържание на договорите за кредит, сключвани от ответника, от една страна е служебно известно на съда, а от друга страна ОУ, приложими към договора са публично достъпни на интернет страницата на търговеца.

Съгласно същите таксата за бързо разглеждане предтсавлява такса за предоставяне на допълнителна незадължителна услуга по искане на Кредитополучателя, която гарантира обработка на Искането за кредит и отговор в рамките на 15 (петнадесет) минути от подаването му по електронен път, по телефон или на хартиен носител в офис на Партньор. Таксата за бързо разглеждане може да бъде заявена при подаване на искане за отпускане на Кредит и/или Допълнителна сума по Кредит при срокове и условия, посочени в ОУ и съгласно Тарифа на Кредитора.

Съгласно чл. 4.4. от ОУ за заявката на допълнителната незадължителна услуга за бързо разглеждане на Искането за кредит, Кредитополучателят дължи Такса за бързо разглеждане, която се изчислява спрямо сумата на Кредита и срока на Договора за кредит. Дължимата сума за тази допълнителна незадължителна услуга е посочена в Специалните условия на Договора за кредит и е включена в Тарифа на Кредитора, налична на Началната страница. Чл. 4.5. от ОУ предвижда допълнителната незадължителна услуга за бързо разглеждане не е задължително условие за отпускането на сумата по заявления Кредит и не увеличава възможностите на Кредитополучателя да получи Кредит.

При така установеното от фактическа страна, съдът прави следните правни изводи:

За да бъдат уважени предявените искове в тежест на ищеца е да докаже, че клаузата от договора, сключен с ответника, е нищожна на заявените с исковата молба основания. Тук е мястото да се обърне внимание, че съдът е сезиран с нарочен иск, с който ищецът е поискал да се прогласи за нищожна само конкретна клауза от процесния договор. С оглед направеното уточнение и разрешението, дадено с ТР по тълк.д. № 1/2020 г., ВКС, ОСГТК, съдът приема, че в настоящото производство следва да разгледа само основанията на предявения иск за частична нищожност и НЕ ДЪЛЖИ произнасяне ПО ВСИЧКИ ДОВОДИ НА ИЩЕЦА, че целият договор за кредит бил нищожен, доколкото съгласно възприетото с това тълкувателно решение принципът на

диспозитивното начало се проявява в пълнота при предявяване на иск по реда на чл.124 ал.1 ГПК за прогласяване нищожност на правна сделка или на отделни клаузи от нея, а доколкото възражението е защитно средство, то и същото не е на разположение на ищеца, предявил иск за частична нищожност на договора. Пак в мотивите на същото тълкувателно решение е прието, че когато е сезиран с такъв иск, съдът е обвързан да се произнесе само по посочения в исковата молба порок на сделката, респ. на клаузата, т.е. следва да се разгледат само основанията на конкретно предявения иск и наведените доводи за нищожност на клаузата, а не и на целия договор, доколкото не е предявен иск за прогласяване на нищожност на договора.

Твърденията на страните, съдържащи се в исковата молба и в отговора, дават на съда основание да приеме, че е сезиран с иск по ч. 26, ал. 4, вр. чл. 26, ал. 1, пр. 1, вр. чл. 10а ЗПК, вр. чл. 26, ал. 1, пр. 1, вр. чл. 143 т. 19 ЗЗП, вр. чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД и по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД.

По предявените искове в тежест на ищеца е да докаже, че клаузата от договора, предвиждаща заплащане на такса за услуга експресно (бързо) разглеждане, е нищожна на заявените с исковата молба основания, а именно поради противоречие с нормата на чл. 10а ЗПК, като неравноправна, накърняваща добрите нрави и въвеждаща потребителя в заблуждение. В тежест на ответника е да докаже основателността на възраженията си, както и че на потребителя при сключването на договора е предоставена ясна и коректна информация, за да бъде в състояние последният да прецени икономическите последици от сключването на договора.

В тежест на ищеца по иска по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД е да установи заплащането на сума в размер на 93,57 лева, с която е погасено вземане на ответника за такса експресно разглеждане.

Относно клаузата от договора, предвиждаща заплащането на такса бързо разглеждане на искането на потребителя за отпускане на кредит, съдът намира следното:

В случая се касае за т.нар. „бързи кредити“, при които потребителят разчита да получи заявената сума в кратък срок, а таксата за експресно разглеждане на документи за отпускане на кредита, се явява задължително условие за кредитиране, независимо от посоченото в ОУ на търговеца.

Посоченото задължение, произтичащо от клаузите на договора, съдържащи се в ОУ, съдът приема, че противоречи на чл. 10а, ал. 2 ЗПК, който забранява заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита, което означава, че в случая чл. 10а, ал. 1 ЗПК не намира приложение, тъй като посочената такса за експресно разглеждане е свързана именно с усвояването на кредита. От друга страна, липсва каквато и да е еквивалентност между задължението на заемополучателя и престацията на кредитора, дори и кредитът да бъде предоставен незабавно. Не може да се приеме за основателна тезата на ответното дружество, че при разглеждане на документите за отпускане на кредит кредиторът прави никакви допълнителни и неприсъщи разходи, за които да събира отделна такса. Фактът, че искането за отпускане на кредит ще се разгледа бързо от неговите служители не представлява допълнителна услуга, която следва да се заплаща от потребителя отделно. Ако тази услуга оскъпява продукта, разходите се покриват с увеличаване на възнаграждението, дължимо като цена на кредита, а не с начисляване на такси по чл. 10а ЗПК (в този смисъл изрично са решение № 3609 от 4.07.2023 г. на СГС по в. гр. д. № 8049/2022 г. решение № 2364 от 10.05.2023 г. на СГС по в. гр. д. № 6968/2022 г. и мн.др.)

По изложените съображения процесната клауза следва да се прогласи за нищожна на основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, тъй като същата е в противоречие със закона /чл. 10а, ал. 2 ЗПК/.

Основателен е и искът по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД. Потребителят не дължи заплатеното въз основа на нищожни клаузи, а по делото не е спорно, че е заплатил сумата от 93,57 лева - такса за експресно разглеждане на искането за отпускане на кредита. Тази претенция следва да бъде уважена в пълен размер.

По разноските:

С оглед изхода на спора разноски се следват на ищеца на основание чл. 78, ал. 1 ГПК. Сторените разноски са в размер на сумата 100 лева – заплатените по двата иска държавни такси.

Претендира се адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38, ал. 2, вр. ал. 1 ЗАдв., което да бъде присъдено в полза на адвокатското дружество, с което ищецът е сключил договор за безплатно процесуално представителство. Съдът следва да определи адвокатско възнаграждение за предоставената безплатна правна помощ, което да отговаря на тези цели и критерии: фактическа и правна сложност на спора, достъп до правосъдие, качество на услугата, справедливост и необходимост насрещната страна да понесе тежестта на разноските на насрещната страна (разумност и обоснованост на разноските).

Предвид гореизложеното и при съобразяване на обстоятелствата, че липсва каквато и да е фактическа и правна сложност на случая, делото е срочно разгледано в едно съдебно заседание без участие на представители на страните, обусловеността на осъдителния иск от изхода по установителния, отчитайки служебно известните на съда обстоятелства (броя на производства със сходен предмет, по които адвокатското дружество предоставя безплатна правна помощ на ищите кредитополучатели, т.е. процесуалният представител е добре запознат както с материалноправните, така и с процесуалноправните аспекти на делата), определя адвокатско възнаграждение, което следва да се присъди на адвокатското дружество, в размер на сумата от 400 лева.

За пълнота и във връзка с оспорванията на ответника, че не са налице предпоставките ищецът да бъде представляван безплатно в производството, следва да се посочи, че от представените по делото документи не се установява наличието към момента на предявяване на исковете, както и към приключването на устните състезания пред настоящата инстанция, на финансов доход, който да позволява на страната да заплати възнаграждение на адвоката си в размер, какъвто е претендиран по реда на чл. 38 ЗАдв.

Мотивиран от изложеното, Софийски районен съд

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА по предявения от И. К. Д., ЕГН *****, със съдебен адрес: [****] срещу [****], ЕИК [****], със седалище и адрес на управление: [****] иск с правно основание чл. 26, ал. 1, пр. 1, вр. чл. 26, ал. 4 ЗЗД, вр. чл. 10а, ал. 2 ЗПК **НИЩОЖНОСТТА** на клаузата от договор за кредит № [****] и Анекси към същия от 21.01.2022 г., сключен между страните, предвиждаща заплащане на такса за бързо разглеждане в размер на сумата 93,57 лева, поради противоречието ѝ със закона.

ОСЪЖДА [****], ЕИК [****], със седалище и адрес на управление: [****] да заплати на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД на И. К. Д., ЕГН *****, със съдебен адрес: [****], сумата **93,57 лева**, ведно със законната лихва от предявяване на иска /10.10.2023 г./ до окончателното плащане, представляваща заплатена без основание сума във връзка с договор за кредит № [****] и Анекси

към същия от 21.01.2022 г.

ОСЪЖДА [*****], ЕИК [*****], със седалище и адрес на управление: [*****] да заплати на основание чл. 78, ал. 1 ГПК на И. К. Д., ЕГН [*****], със съдебен адрес: [*****], сумата **100 лева**, представляваща разноски за производството.

ОСЪЖДА [*****], ЕИК [*****], със седалище и адрес на управление: [*****], да заплати на [*****], БУЛСТАТ [*****], с адрес: [*****] на основание чл. 38, ал. 2, вр. ал. 1, т. 2 ЗАДв. сумата **400 лева**, представляваща адвокатско възнаграждение за предоставена на И. К. Д. безплатна правна помощ в производството пред СРС.

Решението може да бъде обжалвано пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____